

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de lokale regierol van de gemeenten op het vlak van sociale economie en werk

De Vlaamse regering wil op het vlak van werk en sociale economie een versterkte samenwerking met de lokale besturen realiseren, waardoor er meer maatwerk kan geleverd worden in een breder activeringsbeleid, inspelend op de eigenheid van subregio of stad en haar werkzoekenden, leefloners en niet- beroepsactieven. Met dit besluit wil ze daarvoor de regierol van de gemeenten op het vlak van sociale economie verbreden tot een lokale regierol op het vlak van sociale economie en werk. Zo faciliteert de Vlaamse regering met de lokale regisseurs ook de uitbouw van de (boven)lokale gesprekspartners voor VDAB.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

Beleidsdoelstelling: Versterkte samenwerking met lokale besturen

Een versterkte samenwerking met de lokale besturen is één van de doelstellingen uit het regeerakkoord, ook op het vlak van werk en sociale economie (Activering van kwetsbare groepen en inactieven, p.71). Zo maken we meer kans om de potentiële meerwaarde te benutten die lokale besturen kunnen bieden in een breder, meer transversaal en meer gedifferentieerd activeringsbeleid, o.m. met het oog op de activering van mensen met een leefloon en andere niet-beroepsactieven en om een antwoord te bieden op de krapte op de arbeidsmarkt.

Dit moet zich o.m. vertalen in méér lokale samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en lokale besturen met daarin samen afgesproken doelstellingen en acties waardoor er meer maatwerk kan geleverd worden, inspelend op de eigenheid van de subregio of stad en haar werkzoekenden, leefloners en niet- beroepsactieven. Zo kunnen deze acties bijdragen aan de beoogde Vlaamse Werkzaamheidsgraad van 80%.

VDAB kan, zowel om inhoudelijke als praktische redenen, niet met 300 gemeenten een lokaal samenwerkingsakkoord afsluiten. VDAB zal zich daarvoor dus richten op de lokale regieverbanden (de samenwerkingsverbanden tussen gemeenten) en hun regisseurs zoals die door de Vlaamse overheid ondersteund worden via de maatregel 'regierol op het vlak van lokale sociale economie'.

De beleidsnota Werk en Sociale Economie 2019-2024 (p.18, p.32) en de beleids- en begrotingstoelichting 2021 (p.30) formuleren daarbij de doelstelling om deze lokale regierol te verbreden tot het bredere lokale werkgelegenheidsbeleid.

Door de regierol van de lokale besturen te verbreden naar een lokale regierol sociale economie en werk, versterken we de lokale regisseurs verder bij het uitvoeren van hun (boven)lokale sensibiliserende, coördinerende, netwerkende en beleidsvoorbereidende taken. Zo faciliteren we met de lokale regisseurs ook de uitbouw van de (boven)lokale gesprekspartners voor VDAB bij het sluiten van lokale samenwerkingsovereenkomsten.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande BVR werd aangepast aan het wetgevingstechnisch advies nummer 2021/375 van 14 oktober 2021.

Er werd een gunstig advies verleend door de Inspectie van Financiën op 9 november 2021.

Het begrotingsakkoord werd bekomen op 1 december 2021.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het ondersteuningsdecreet sociale economie kent de regierol voor de lokale sociale economie toe aan de lokale besturen. Het doel is de ontwikkeling van een beleidsvisie op de sociale economie door de lokale besturen, het stimuleren van de uitbouw van lokale sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen, en het bevorderen van de samenwerking met de reguliere economie en tussen sociale economie.

Lokale besturen kunnen, wanneer ze die regierol opnemen, vanwege de Vlaamse overheid, een financiële ondersteuning krijgen wanneer ze zich verenigen in een lokaal regieverband (intergemeentelijk samenwerkingsverband of Welzijnsvereniging) van minimaal 60.000 inwoners. Centrumsteden kunnen hiervoor apart indienen of als deel van een lokaal regieverband.

De subsidiëring loopt binnen het kader van het planlastendecreet en is, binnen de perken van het jaarlijks goedgekeurde begrotingskrediet, principieel toegekend voor de duur van de zesjarige beleids- en beheerscyclus (BBC) van de lokale besturen waarvoor ze een meerjarenplanning opmaken. De subsidies worden jaarlijks via ministerieel besluit betaald.

De regierol op het vlak van de lokale sociale economie wordt nu geregeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 26 oktober 2012 tot bepaling van de regierol van gemeenten op het vlak van de lokale sociale economie.

Op dit moment zijn er 37 begunstigden: 34 samenwerkingsverbanden (waarvan 10 met een centrumstad) en 3 centrumsteden apart (Antwerpen, Gent en Leuven). Dat geeft een dekkinggraad van bijna 89 % van de bevolking en bijna 80% van het aantal gemeenten in Vlaanderen.

De samenwerkingsverbanden hebben gemiddeld 145.269 inwoners en bijna 7 gemeenten (6,9).

Het voorliggend voorontwerp van besluit vervangt het besluit van 2012 en verbreedt de regierol richting het bredere werkgelegenheidsbeleid tot een lokale regie sociale economie en werk.

Gegeven hun nabijheid bij de diverse moeilijk bereikbare groepen, kan vanuit de lokale besturen meer maatwerk geleverd worden, en ingespeeld worden op de eigenheid van de subregio of stad en haar werkzoekenden, leefloners en niet- beroepsactieven. Zo maken we meer kans om de potentiële meerwaarde te benutten die lokale besturen kunnen bieden in een breder, meer transversaal en meer gedifferentieerd activeringsbeleid.

De voorgestelde verbreding van de lokale regierol sluit ook aan bij de op vele plaatsen al bestaande praktijk op het terrein, waarbij de lokale besturen en hun samenwerkingsverbanden ondersteunende acties voeren ten aanzien van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en kwetsbare werkzoekenden, zowel via sociale economie als via andere inschakelings- en tewerkstellingsstrategieën (wijkwerken, tijdelijke werkervaring...).

De uitgebreide rechtsgronden hiervoor situeren zich naast het ondersteuningsdecreet ook in het decreet wijk-werken waarin de regierol terzake van de lokale besturen wordt bepaald, en in de artikelen van het VDAB decreet waarin de opdrachten van VDAB inzake netwerking en het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten met lokale besturen worden bepaald.

Het voorliggend voorontwerp van besluit wijzigt ook ten gronde de inhoudelijke erkenningscriteria en de financiële verdelingscriteria van het huidige besluit tot bepaling van de regierol.

Dit gebeurt, conform het planlastendecreet, halverwege de beleids- en beheerscyclus van de lokale besturen (in casu 2023).

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2:

De mogelijke begunstigden blijven dezelfde als in het huidige BVR, nl. centrumsteden en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of welzijnsverenigingen, al dan niet met centrumstad, en beide mits minimaal 60.000 inwoners.

Wel werd in overleg met het Agentschap Binnenlands Bestuur een 2e lid toegevoegd dat dit besluit 'fusieproof' maakt. Waarbij het principiële toegekende subsidiebedrag aan het begin of halverwege de beleids- en beheerscyclus van de lokale besturen voor de verdere periode wordt verdergezet.

Artikel 3:

In §1 wordt de definitie van de lokale regierol als volgt verfijnd:

De lokale regierol sociale economie en werk omvat:

- Het in kaart brengen van de lokale uitdagingen en lokale partners op het vlak van sociale economie en werk,

- Het bevorderen van het overleg, samenwerking en netwerking tussen die partners,
- De ontwikkeling van een beleidsvisie en beleidsdoelstellingen op de sociale economie en op de tewerkstelling van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de reguliere en de sociale economie.

In §2 worden de vier beleidskaders bepaald waarbinnen minstens één actie per beleidskader moet worden vormgegeven in de meerjarenplanning en jaarlijkse rapportage.

Deze Vlaamse beleidsprioriteiten (= terminologie uit het planlastendecreet, waaronder deze maatregel valt) of beleidskaders worden bewust hoog geformuleerd zodat de regisseurs in hun regierolgebied de acties vanuit hun lokale regierol zelf vorm kunnen geven, inspeland op de eigenheid van hun regiegebied.

De vier voorgestelde beleidsprioriteiten inzake de lokale regierol sociale economie en werk zijn:

- Het opnemen van de lokale regierol sociale economie en werk door de lokale besturen, zoals omschreven in de hierboven vermelde definitie van de lokale regierol;
- Het bevorderen van de tewerkstelling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de reguliere en de sociale economie en het daarbij wegnemen van drempels richting arbeidsmarkt;
- Het bevorderen van het ondernemerschap, waaronder het sociaal ondernemen en/of het maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- Het faciliteren van de samenwerking met VDAB en andere lokale arbeidsmarktactoren en het afsluiten en opvolgen van een lokale samenwerkingsovereenkomst met VDAB.

Om in aanmerking te komen voor een subsidie vertalen de begunstigden in hun strategische meerjarenplanning deze beleidsprioriteiten in doelstellingen en acties met minimaal één actie per beleidsprioriteit.

Mede dankzij de monitoring die VDAB uitvoert in functie van de (boven)lokale samenwerkingsovereenkomsten kan de output van deze verbrede regisseursrol goed opgevolgd worden.

Artikel 4:

In artikel 4 worden er nieuwe financiële verdeelcriteria voorgesteld.

Daarbij wordt het op voorhand bepaald totaalbedrag verdeeld tussen al de begunstigden (= de goedgekeurde aanvragen) op basis van een weging van de begunstigden binnen het te verdelen bedrag.

Binnen de perken van de jaarlijks goedgekeurde begroting wordt de jaarlijkse subsidie daarbij verdeeld onder de begunstigden op basis van de volgende verdelingscriteria:

- 40% van de subsidie wordt verdeeld onder de begunstigden op basis van de bevolking op beroepsactieve leeftijd in het gebied van het lokale regieverband;
- 20% van de subsidie wordt verdeeld onder de begunstigden op basis van het aantal werkzoekenden zonder werk in het gebied van het lokale regieverband;
- 40% van de subsidie wordt, als basisbedrag, gelijk verdeeld onder de begunstigden.

Naast het voordeel dat het op voorhand bepaalde bedrag onder alle begunstigden verdeeld wordt, (en er dus geen selectie moet worden gemaakt in geval van te weinig middelen), geeft dit ook een eerlijkere en meer genuanceerde verdeling dan de huidige bevolkings- en subsidieschijven waar men op basis van enkele inwoners meer ineens van 25.000 naar 50.000 euro kan gaan.

In **artikel 5** worden de plan- en rapporteringsvoorwaarden gesteld.

Deze zijn onderworpen aan het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en

rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd (het 'planlastendecreet').

Voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (bv. dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen) die niet onderworpen zijn aan de Beleids- en Beheerscyclus en daarop afgestelde planlastendecreet worden de plan- en rapporteringsverplichtingen maximaal afgestemd op voormeld planlastendecreet.

Artikel 6 en artikel 7:

Het planlastendecreet (art.4 §2) stelt dat de Vlaamse regering na drie jaar, dus halverwege de zesjarige beleids- en bestuurscyclus (in dit geval halverwege de BBC 2020-2025), de beleidsprioriteiten en bijhorende subsidieregeling kan wijzigen. Deze gaan dan het vierde jaar van de BBC in, nl. op 1 januari 2023. Het bestaande Besluit van de Vlaamse regering wordt dan ook opgeheven.

C. LOKALE REGIEVERBANDEN, REGIOVORMING EN REFERENTIEREGIO'S

De Vlaamse Regering wil inzetten op regiovorming die van onderuit wordt opgebouwd en wordt gedragen door de lokale besturen.

De lokale regieverbanden kunnen maximaal even groot zijn als de referentieregio's, of dienen zich als kleinere subregio binnen de grenzen van die referentieregio's te bevinden.

Nieuwe regiegebieden dienen bij de nieuwe open oproep (crf. Infra) in januari 2023 de grenzen in het kader van de regiovorming te respecteren. Wijzigingen aan bestaande samenwerkingsverbanden worden gezien als nieuwe samenwerkingsverbanden.

Bestaande regiegebieden, die momenteel de grenzen van de referentieregio's nog niet respecteren, dienen de nodige wijzigingen te doen tegen ten laatste de volgende beleids- en beheerscyclus in 2026. Zij kunnen uiteraard ook een gemotiveerde afwijking aanvragen die de minister bevoegd voor Werk en Sociale Economie ter goedkeuring aan de Vlaamse regering kan voorleggen.

In dit BVR is het uitdrukkelijk de betrachting om, zonder de samenstelling van de lokale regiegebieden op te leggen, versnippering van de lokale regieverbanden tegen te gaan en met deze lokale regieverbanden de basis te leggen voor duurzame samenwerkingen, en waar mogelijk tot een verdere convergentie met de samenwerkingsverbanden wijkwerken of andere lokale partnerschappen op het vlak van het arbeidsmarktbeleid te komen. Opdelingen of wijzigingen van bestaande regieverbanden dienen dan ook, rekening houdend met bovenstaande betrachtingen, goed gemotiveerd te worden.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het huidige bedrag voor de regierol bedraagt 2.225.000 euro, voorzien in begrotingsartikel JBO-1JEB2GA-WT, 1JE215 (ondersteuningsdecreet SE).

We verhogen deze middelen tot een bedrag van 3.000.000 euro vanwege

- de uitbreiding van de opdracht van de lokale regisseurs door de inhoudelijke verbreding van hun regierol;
- het voorzien van voldoende middelen in geval er nieuwe begunstigden zijn, in het streven naar een volledige gebiedsdekkendheid van de maatregel;
- de betrachting dat vanwege de nieuwe financiële verdeelcriteria er niemand van de huidige begunstigden / regieverbanden noemenswaardig op achteruit zou gaan.

Er wordt daartoe vanaf 2023 een subsidie van in totaal 3.000 keuro voorzien op het begrotingsartikel JBO-1JEB2GA-WT.

Op het ondersteuningsartikel SE zijn er zowel vaste weerkerende financiële engagementen (activiteitencoöperaties, regierol,...) en jaarlijks te concretiseren financiële engagementen exclusief MVO, managementsadvies en de oproepen 'Innovatie in sociale economie' en 'Starters in sociaal ondernemerschap'. De extra middelen (775 keuro) zullen bij begrotingsopmaak 2023 met andere woorden worden voorzien vanuit het variabel gedeelte van het ondersteuningsartikel SE. Het variabel gedeelte bedraagt in 2021 648 keuro VAK en 656 keuro VEK. Voor 2022 voorzien we 610 keuro VAK en 744 keuro VEK. Het beschikbare variabele krediet zal onder andere afhankelijk zijn van het aantal aanvragen voor de oproepen 'Innovatie in sociale economie' en 'Starters in sociaal ondernemerschap' en de jaarlijks te derven verliezen van het Sociaal Investeringsfonds (SIFO).

Indien er toch onvoldoende variabele middelen ter beschikking zijn op het ondersteuningsartikel, zal er beroep gedaan worden op de provisies. Op de provisie 'maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid' (JBO-1JBB2AB-PR) is er bij begrotingsopmaak 2022, onder voorbehoud van goedkeuring door het Vlaams Parlement, 6.930 keuro VAK en 3.336 keuro VEK ter beschikking. Op de competitiviteitsprovisie (JBO-1JBB2AC-PR) is er bij BO 2022 4.194 keuro VAK en 2.912 keuro VEK ter beschikking.

Het advies van de Inspectie van Financiën van 9 november 2021 is gunstig. Er zijn geen opmerkingen wat de wettigheid en regelmatigheid van bovenvermeld ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreft. De Inspectie beaamt de doelmatigheid van de voorgestelde regelgeving en beoordeelt de nieuwe financiële verdeelcriteria als positief.

De Inspectie van Financiën vraagt enkel voor bovenvermeld ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering in de Begrotingsopmaak 2023 een recurrente compensatie t.b.v. 775.000 euro aan te duiden ten bate van het begrotingsartikel JBO-1JEB2GA-WT 1JE215 (ondersteuningsartikel sociale economie).

In opvolging van het advies van de Inspectie van Financiën zal bij opmaak van de Begroting 2023 inderdaad 775.000 euro recurrent gecompenseerd worden (bijv. vanuit de provisie 'maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid' (JBO-1JBB2AB-PR) of de competitiviteitsprovisie (JBO-1JBB2AC-PR)) ten bate van het begrotingsartikel JBO-1JEB2GA-WT 1JE215 (ondersteuningsartikel sociale economie).

Het begrotingsakkoord werd verleend op ...

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De lokale regierol sociale economie en werk moet worden begrepen als een Vlaamse beleidsprioriteit die onderhevig is aan de globale plan- en rapporteringsverplichtingen zoals vastgesteld in het planlastendecreet.

In het kader van de afstemming op het planlastendecreet dienen de lokale besturen geen aparte subsidieaanvraag te doen of rapportering op te maken maar dit te doen binnen de reguliere meerjarenplanning en rapportering die ze opmaken in het kader van hun beheers- en beleidscyclus.

De aanvraag en toekenning van de financiële ondersteuning geschiedt aan de hand van deze integratie in de reguliere meerjarenplanning en rapportering.

Het voorstel heeft geen directe weerslag op de financiën van de lokale besturen noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

De lokale besturen zijn wel mogelijke begunstigden op financiële ondersteuning voor hun regierol op het vlak van sociale economie en werk.

Ze kunnen daartoe geheel vrijblijvend een aanvraag tot ondersteuning van hun regierol op het vlak van de lokale sociale economie indienen.

Het komt de lokale besturen daarbij zelf toe om binnen de voorgestelde Vlaamse beleidskaders te beslissen op welke wijze ze die regierol uitbouwen en hoe ze de gekregen middelen daarbij inzetten (cf. planlastendecreet).

4. VERDER TRAJECT

Naast het advies van de SERV zal ook het advies van VVSG als belangenorganisatie van de lokale besturen gevraagd worden.

Na definitieve goedkeuring van dit besluit zal er conform het planlastendecreet ten laatste op 1 april 2022 een open oproep aan de lokale besturen gelanceerd worden met daarin de nieuwe inhoudelijke en financiële criteria. Nieuwe regiegebieden dienen bij de nieuwe open oproep in januari 2023 de grenzen in het kader van de regiovorming te respecteren. Wijzigingen aan bestaande samenwerkingsverbanden worden gezien als nieuwe samenwerkingsverbanden.

Bestaande regiegebieden, die momenteel de grenzen van de referentieregio's nog niet respecteren, dienen de nodige wijzigingen te doen tegen ten laatste de volgende beleids- en beheerscyclus in 2026. Zij kunnen uiteraard ook een gemotiveerde afwijking aanvragen die de minister bevoegd voor Werk en Sociale Economie ter goedkeuring aan de Vlaamse regering kan voorleggen.

We kiezen voor een open oproep omdat we in onze betrachting om de maatregel (meer) gebiedsdekkend te maken ook de kans willen geven aan nieuwe lokale regieverbanden om een dossier in te dienen, of aan bestaande lokale regieverbanden om zich uit te breiden met gemeenten in hun nabije omgeving die nu nog niet meedoen. Dit alles met als doel om tot een

Vlaanderen brede dekking te komen.

Tevens willen we die lokale regieverbanden die de grenzen van een referentieregio (cfr. supra) overschrijden de kans geven om zich, conform de regeringsbeslissing van 12 maart 2021 betreffende de regiovorming, te aligneren binnen of met de referentieregio's bij de volgende erkenningsronde.

De lokale besturen die ingaan op deze open oproep van april 2022 dienen conform het planlastendecreet uiterlijk op 15 januari 2023 de lokale invulling van de Vlaamse beleidsprioriteiten en de subsidieaanvraag bij de Vlaamse Regering in. Het lokale bestuur bezorgt daartoe de relevante onderdelen van de door de raad goedgekeurde strategische meerjarenplanning aan de Vlaamse Regering. Daarin geeft het lokale bestuur aan hoe hun regierolverband uitwerking zal geven aan de Vlaamse beleidsprioriteiten.

Uiterlijk op 30 april 2023 brengt de Vlaamse Regering de lokale besturen op de hoogte van het al dan niet begunstigen van de subsidieaanvraag.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de lokale regierol van de gemeenten op het vlak van sociale economie en werk;
- 2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de SERV en VVSG in te winnen;
- 3° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw te machtigen te beoordelen of voornoemde adviezen aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principiële goedgekeurde tekst,
- 4° Te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principiële goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Hilde Crevits